

NOWINY

Przedpłata miesięczna z do-
stawą do domu 1,5t zł

Cena numeru 20 gr.

Redakcja i Admin. Tarn. Góry — Tel. 1034

Wychodzi w każdą środę i sobotę.

Reklamy:
0,20 zł za 1 łamowy wiersz mm
Ogłoszenia według
--- umowy. ---

NA SEZON JESIENNY

polecam

po znacznie niżonych cenach
mój bogato zaopatrzony skład
materiałów na suknie, bluzki,
oraz na ubrania męskie.
Flanele, aksamity i wyroby
trykotowe jako też — — —

WSZELKIE ARTYKUŁY
i KONFEKCJĘ DAMSKĄ i MĘSKĄ

Wielki wybór w firankach,
obrusach, derkach, chodnikach
i DYWANACH.

K. Kaczmarczyk, Tarn. Góry

Krakowska 5, I i II. p. --- telefon nr. 1155.

Podróż ministrów francuskich do Berlina?

Paryż. PAT. Polemika co do tego, czy jest lub nie, na dobre podróż ministrów francuskich do Berlina, nabiera z każdym dniem coraz poważniejszych rozmiarów. Poważna część opinii publicznej, która bądź co bądź pokłada nadzieje w tej podróży, spodziewając się, że wynikną z niej pomyślne dla sprawy pokoju rezultaty, nie przypuszcza, aby panowie Laval i Briand zaniechali swego zamiaru skorzystania z zaproszenia rządu niemieckiego. Powstaje jednak obawa, aby podróż ta nie dała powodu do niepożądanych ekscesów ze strony niemieckich środowisk nacjonalistycznych, które raczej mogłyby zaszkodzić, niż dopomóc, zbliżeniu francusko-niemieckiemu. Czy wobec formalnej abdykacji Curtiusa i wzmożenia się z tego powodu wpływów pangermanistycznych, nie należy obawiać się, aby podróż do Berlina nie była przedwczesną — pisze „La Journée Industrielle” — organ sfer wielkiego przemysłu? Jeżeli jest ona na dobre, jeżeli może czemś przyczynić się sprawie pokoju, to niech zrealizuje się. Lecz, jeżeli może wywołać burzliwe manifestacje antagonyzmu narodowego, który wydawał się zapomniany,

to czy nie lepiej byłoby powstrzymać się od tej podróży?

W dzienniku „L’Action Française” Jacques Bainville stwierdza, że zaproszenie, które przyjął premier Laval, wywołuje niepokój do tego stopnia, że mowa jest już o zorganizowaniu spotkania francuskich i niemieckich ministrów w miejscowości leczniczej Baden-Baden, gdzie policji łatwiej byłoby utrzymać porządek, niż w stolicy. Wobec dążności do zbliżenia z Niemcami niepożądanym jest oczywiście wywołanie manifestacji nacjonalistycznych przeciwko Francji. Należy przyznać słuszość Bismarkowi i jego spadkobiercom. Nie dopuścił on do najmniejszego uszczerbku traktatu Frankfurckiego. To też nie jeździł do Paryża, aby tam głosić zasadę nietykalności traktatów. W tem bowiem leży sedno sprawy. Gdy lord Robert Cecil oświadcza w Genewie, że gdyby Francja pogodziła się z Niemcami, przebyłoby się trzy czwarte drogi, wiodącej do pacyfikacji świata, wygłasza on kardynalną prawdę. Otóż Francja czego innego nie pragnie, jak tego pogodzenia się z Niemcami.

tej odezwy dr. Pfriemera zawiadamia, że ustępuje ze swego stanowiska kierownika Heimatschutzu. Również złożył swą godność szef sztabu Rauter.

— 0 —

„Koszule brunatne“.

Dziennikarz belgijski Ambroise Got, piszący w „La Nation” o swych wrażeniach, odniesionych z podróży po polskim „korytarzu” tak podaje swe wrażenia o Gdańsku: Gdańsk jest obecnie dzielnicą, gdzie wyznaczają sobie spotkanie pangermaniści wszystkich barw. Defilują tam „Nazis” w brunatnych koszulach, w kaskietach na głowie i z pałkami w rękach. Organizują oni zebrania na placach publicznych, składając przysięgi i szkalując Polskę. Największym skandalem jest to, iż te manifestacje odbywają się codziennie pod ojcowiskiem okiem Ligi Narodów i jej delegata hr. Grawiny, wyznaczonego dla „protegowania” Wolnego Miasta.

Gdańsk, którego cała przyszłość leży w hinterlandzie, a więc w Polsce i którego wszystkie wysiłki winny być skierowane w stronę rozwoju dobrych stosunków z Polską, staje się cytadelą supernacjonalizmu niemieckiego i centrem wszystkich intryg antypolskich. Senat jest tam w większości nacjonalistyczny i hitlerowski, urzędnicy zaś usposobieni w najdzikszym stopniu antypolsko. Zresztą nie są to Gdańszczanie, większość z nich przybyła z Niemiec i Wolne Miasto, znajdujące się pod kuratelą Ligi Narodów, przyznało im wspaniałomyślnie 10 procentową podwyżkę w pensjach. W całych Prusach hitlerowcom nie wolno ubierać się w uniformy, w Gdańsku jednak koszule brunatne przeważają”. Przytaczając to, autor wskazuje, jaką rolę odgrywa dla Polski Gdynia.

— 0 —

Bata zamierza otworzyć linie lotnicze.

Praga. PAT. Znany fabrykant obuwia Tomasza Bata zamierza starać się o koncesję na otwarcie komunikacji lotniczej w Czechosłowacji w pierwszym rządzie na linii Praga—Zlin, gdzie znajdują się jego fabryki. Bata oświadcza, że zgóry rezygnuje z jakiegokolwiek bądź subwencji państwowej.

Największa droga wodna w Czechosłowacji.

Praga. (PAT.) Ministerstwo robót Publicznych wykończy prace nad projektem największej drogi wodnej RCS, kanału Łaba—Dunaj Odra. Punktem wyjścia trzech odnóg kanału mają być: na Łabie — Pardubice, na Odrze — Morawska Ostrawa, na Dunaju — Devin. Dział wód dunajsko — łabski byłby przekroczony na kocie 395, dunajsko — oderski na kocie 275. Całkowity spadek jaki należałoby

pokonać wynosiłby 558 mtr., kanał posiadałby w tym celu 67 śluz. Całkowita długość kanału ma wynosić 410 klm, z tego na odgałęzienia Łaby przypada 166 klm, do Dunaju 159, do Odry 85 klm. Realizacja tego projektu nie jest narazie aktualna i zależy w pierwszym rzędzie od postępu prac na uszlachetnieniu Łaby, a i po tem niewiadomo czy podjęta będzie realizacja tego olbrzymiego przedsięwzięcia.

Pisma wiedeńskie o „zamachu stanu“

Wiedeń. Dzienniki poniedziałkowe stwierdzają, że próba zamachu stanu, urządzona przez dr. Pfriemera zakończyła się zupełnym fiaskiem. Organa państwowe zdołały bez rozlewu krwi stłumić ruchawkę. Tylko w miejscowości Kapfenberg w Stryi wywiązało się starcie między Heimwehrą a socjalistycznym „Schutzbundem”. Członkowie Heimwehry dali szereg strzałów do swoich przeciwników.

Nie potwierdzono wiadomości o aresztowaniu

Pfriemera, przywódcy ruchawki. Wczoraj w nocy Pfriemer wydał odezwę, w której oświadcza: „Niedola chłopów, robotników i kół produkujących skłoniła mnie do przedsięwzięcia próby, celem obrony naszego ludu przed niewolą zagranicy. Jakkolwiek obsadziliśmy całą Stryję z wyjątkiem Grazu, a także i inne części Austrii przerywam akcję, aby uniknąć dalszego rozlewu krwi. Wszyscy członkowie naszych oddziałów mają wrócić do swoich gmin”. W końcu

Ze świata.

Hankou. PAT. Według ostatnich danych szkody wyrządzone wylewem rzeki Yang-tse przedstawiają się jak następuje: z ogólnej ilości 100.000 domów mieszkalnych ocalało tylko kilka. W Uchaniu woda zniszczyła całkowicie 45.000 domów. Ludność Uchana liczbę 1,600.000 osób poniosła dotkliwie straty. 164.000 osób jest pozbawionych całkowicie środków do życia. W Kankou oraz innych miastach dotkniętych powodzią wybuchły epidemie których ofiarą padało dziennie 300 do 400 osób.

Rząd chiński rozważa sprawę pożyczki w wysokości 80 milj. srebr. dolarów w celu przyjęcia z pomocą ofiarom powodzi.

Santiago de Chile. PAT. Uczniowie szkół średnich i zawodowych idąc śladem studentów uniwersytetu rozpoczynają strajki oraz domagają się usunięcia dyrektorów i profesorów, niecieszących się ich sympatją. Ministerstwo Oświaty zmuszone jest wysłać specjalne komisje celem zbadania sytuacji i naprawy anormalnych stosunków.

Budapeszt. PAT. „Pester Lloyd” zamieszcza wywiad z Herriotem na temat Stanów Zjednoczonych Europy. Herriot oświadczył m. in., iż musi dojść do utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy.

Twierdzenie, jakoby Stany Zjednoczone Ameryki Półn. odnosiły się nieprzychylnie do tej sprawy, nie jest zgodne z prawdą, przeciwnie, według słów Kelloga i Boraha, Ameryka popiera projekt tego rodzaju stabilizacji stosunków europejskich. Mówiąc o Sowietach Herriot zaznaczył, iż wierzy w prędkie koniec ustroju sowieckiego, który nastąpi drogą uznania prywatnej własności, a wówczas Rosja stanie się członkiem Stanów Zjednoczonych Europy, które w ostatecznym wyniku usuną groźbę wojen, ustabilizują stosunki gospodarcze, uchylą obawy rewolucji, stwarzając dla Europy pomyślniejszą przyszłość.

Białogród. PAT. „Polityka” zamieszcza wywiad swego korespondenta paryskiego z szefem rządu francuskiego Lavalem, który m. in. oświadczył: „Jak w rozmowach, które są prowadzone i które mogłyby być w przyszłości prowadzone z Sowietami, Francja nie może zapomnieć i nie zapomni o swoich stosunkach przyjaźni z Polską, taksamo w toku wszelkich ewentualnych rokowań z Włochami, i wogóle zasadniczo ze wszystkimi innymi krajami, Francja nie straci i nie może stracić z oczu interesów zaprzyjaźnionej z nią Jugosławii”.

Białogród. PAT. W kołach politycznych Białogrodu utrzymuje się pogłoska, że wybory do parlamentu jugosłowiańskiego odbędą się w listopadzie.

Chicago. PAT. Z więzienia Cannon City, (stanie Colorado) wypuszczono hr. Karola von Bülow, który podczas wielkiej wojny zajmował się szpiegostwem na rzecz Niemiec, Natychmiast po wypuszczeniu z więzienia stanowego, w którym przebywał trzy lata za oszustwa, Bülow został aresztowany ponownie przez urzędnika federalnego i będzie deportowany ze Stanów Zjednoczonych.

Waszyngton. PAT. Sprawozdanie Federal Reserve Board podaje, iż zapas złota w Stanach Zjednoczonych wynosi 4.998.000.000 dolarów. Zapas złota na całym świecie wynosi 11 miliardów dolarów.

Nowy York. PAT. Największym spadkiem, jaki kiedykolwiek zarejestrowano w Stanach Zjednoczonych, był spadek po znanym multimilionerze i sportowcu Payne Whitney, który zmarł w roku 1927. Sprawozdanie sądu spadkowego, który dopiero teraz ukończył swoją pracę w tej sprawie, wykazuje, że Payne Whitney pozostawił 239.301.017 dolarów majątku. Podatek spadkowy od tej sumy wynosił 22 milionów dolarów, z których 5 milionów otrzymał rząd federalny, a 17 milionów rząd stanu nowojorskiego. Spadek po Payne Whitney składał się głównie z papierów wartościowych oraz z 1.800.000 dolarów gotówki. Na cele dobroczynne i naukowe zapisał Whitney 67 milionów dolarów. Resztę otrzymała najbliższa rodzina.

Z komisji personalnej przy Magistracie.

Posiedzenie komisji personalnej w ubiegły poniedziałek odbyć się nie mogło, ponieważ członkowie, należący do tej komisji w komplecie się nie stawili. Jak nas przewodniczący R. M. informuje, następne posiedzenie odbędzie się w poniedziałek dnia 21 bm. Pocieszającym jest, iż w niedługim już czasie odbędzie się egzamin języka polskiego poszczególnych urzędników tut. Magistratu. Jest to bardzo pożądanem, albowiem kilku urzędników posługuje się dziś jeszcze, i to w urzędzie polskim, językiem niemieckim. Nie wchodzimy w to, iż urzędnicy którzy znają doskonale język polski, z ich zwierzchnikiem pertraktują względnie urzędują swobodnie „w ojczystym” języku niemieckim. Możliwy to nazwać skandalem, jeżeli po tak długim czasie od objęcia Śląska przez władze polskie niektórzy z urzędników nie zdołali jeszcze nauczyć się języka urzędowego. To też z uznaniem powitać trzeba postępowanie obecnego przewodniczącego R. M., który jak nam oświadczył, kategorycznie zamierza w tut. Magistracie zaprowadzić i to ostatecznie język urzędowy. Nie mielibyśmy nic przeciwko temu, o ile czasem jeden z urzędników z konieczności zmuszony jest urzędować z stroną w języku niemieckim o ileby po drugiej stronie Niemcy w ten sam sposób postępowali. Niestety jest tam „trochę” inaczej. Z ostatnich czasów znamy jeden fakt, kiedy się pewien starszyszek zjawił o informację w Urzędzie gminnym, prosząc w języku polskim urzędnika gminnego o pewne wyjaśnienie, urzędnik, który doskonale włada językiem polskim, starszyszka wyprosił za drzwi, proponując mu, iż ma przyprowadzić z sobą tłumacza. Urzędnicy naszego Magistratu tak brutalnie nie postępują. Tego nawet sobie nie życzymy. W każdym razie w tut. Magistracie pod względem personalnym powinno się dużo zmienić. Mamy nadzieję, że przewodniczący R. M. który ma najlepsze zamiary, plany swoje też zrealizuje ku chwale naszego społeczeństwa.

Przeprowadzka Kasy Skarbowej.

Jak się dowiadujemy, Kasa Skarbowa czyni obecnie starania, wile Fmy Möllera przy ul. Sienkiewicza wydzierżawić na pmieszczenie wszystkich biur Urzędu, oraz Kasy Skarbowej. Byłoby bardzo pożądanem, aby Urząd jak również i Kasa Skarbowa mieściły się w jednym budynku. Położenie Urzędu Skarbowego w projektowanej wili Fy Moellera czy to dla miejscowych, jak też dla pozamiejscowych podatników jest bardzo dogodnie i należy tylko życzyć aby wszczęte pertraktacje z wspomnianą firmą odniosły dobry rezultat.

„robin“ szlachetne mydło domowe.

Czci ojca twego i matkę swoją aby ci się dobrze powiodło i długo żył na świecie.

Tych zasad oraz nauki Chrystusa nie przestęgają synowie urzędnika kolejowego p. Krawczyka przy ul. Kolejowej, którzy w niedzielę rano o godz. 7,30 w bestjański sposób łaskami pobili do krwi na ulicy dworcowej ich ojca. Matka, czyli własna żona p. Krawczyka nie tylko, iż synów do tego czynu zachęcała w dodatku pomagała obkładać własnego męża pięściami po głowie.

„Zarząd Towarz. Mand. i Wycieczkowego „Jaskółka“ w Tarn. Górach podaje P. T. Publiczności do łaskawej wiadomości że z dniem 1 X. 1931 urzędują 8-mio miesięczny kurs podstawowej gry na mandolinach i gitarach itp. dla młodzieży obojga płci w wieku od 12 lat wzwyż za opłatą 6 zł. miesięcznie od osoby.

Zapisy na kurs prowadzi już od dnia 20 września br. Księgarnia p. Muszkieta przy ul. Krakowskiej 20 od godz. 9-tej do 18 wieczorem codziennie. Tytułem wpisowego należy w kwocie 1,00 złoty wpłacić w księgarni przy zgłoszeniu się.

O otwarciu oficjalnym kursu przyjęci kandydaci otrzymają pisemne zawiadomienie, oraz w afiszach.

Kurs odbywać się będzie w gmachu gimnazjum Państw. w Tarnowskich Górach. Ze względu na doniosły cel społeczny Zarząd Towarzystwa apeluje do społeczeństwa polskiego, a zwłaszcza do rodziców młodzieży, aby takowa wzięła udział w tym kursie jaknajliczniej.

Festyn Ludowy na rzecz bezrobotnych w Tarnowskich Górach. Koło Miejscowe Związku Obrony Kresów Zachodnich w Tarnowskich Górach podaje do wiadomości publicznej, że ogólny dochód z festynu dnia 13 września 1931 r. wyniósł

756.07 zł.

wydatki 340.55 zł.

Czysty dochód 415.52 zł.

przekazaliśmy na rzecz pomocy bezrobotnym do Komitetu Powiatowego na ręce p. Starosty. Jesteśmy zobowiązani podziękować wszystkim ofiarodawcom, jak i tym którzy dali pomoc moralną Związkowi Obrony Kresów Zachodnich w jego przedsięwzięciu.

Kazimiera Rychterówna. Doroczną biesiadą artystyczną w najwznioślejszym stylu będzie wieczór Kazimiery Rychterówny znakomitej mistrzyni słowa,

która wystąpi dnia 3. X. 31r. w sali Domu Ludowego Sztuka jej tak szczerą a silną, klasycznie prostą pomimo bogactwa i śmiałości środków wyrazu olśni słuchaczy w nowym repertuarze wielkiej artystki.

Walne Zebranie Rady Rodzicielskiej Państwowego Gimnazjum Żeńskiego odbędzie się w niedzielę dnia 27 sierpnia w Państwowym Gimnazjum Żeńskim o godzinie 4 po południu (16-tej) z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego zebrania. 2) Sprawozdanie z czynności Zarządu w ubiegłym roku a) sprawozdanie prezesa b) kasjera c) komisji rewizyjnej 3) Wybór Zarządu na rok szkolny 1931/32. 4) Wolne głosy. Ze względu na ważność spraw, stojących na porządku dziennym, uprasza się wszystkich rodziców posyłających dzieci do Państwowego Gimnazjum Żeńskiego o jaknajliczniejsze przybycie. Wrazie braku kompletu zebranie odbędzie się pół godziny później z uchwałami prawomocnymi bez względu na ilość obecnych.

KANALIZACJA.

W dobrej pamięci jest nam wszystkim fatalny wypadek kanalizacyjny przy ul. Dworcowej. Jak nas przewodniczący R. M. informuje, zaraz po wypadku, zwrócił się Magistrat do Urzędu Badań we Lwowie z prośbą o przeprowadzenie analizy materiału, zużytego na rury. Przewodniczący p. Bacik po nadejściu wyniku analizy zdaje relację na posiedzeniu R. M. Czy Urząd Badań we Lwowie potrzebuje aż kilka tygodni do zbadania tego materiału, czy też Magistrat w tym wypadku zawinił i wogóle nie zwrócił się jeszcze do wspomnianego Urzędu we Lwowie? Dlaczego Magistrat nie stara się o rychlejsze załatwienie jego prośby? Czy mu na tem nie zależy? Obywatele, podatnicy niezbyt dobrze się na to fiasco kanalizacyjne przy ul. Dworcowej przypatrują. Nadzwyczaj ciekawem jest, iż odnośnych opiekanych rur nikt nie dostarczał. P. Böhm twierdzi, iż krytyczne rury pochodzą z Katowic, zaś dostawca rur z Katowic wskazuje palcem na p. Böhma. Więc gdzie jest dziennik robót kanalizacyjnych, z którego powinno wynikać kiedy i przez kogo owe rury dostarczone zostały. Czy w tym wypadku nie ponosi winę nieboszczyk, zwykle tak bywa. A więc obywatelu płac a nie płacz.

Lokatorzy żądają obniżki czynszów.

Organizacje lokatorskie ze Związkiem centralnym lokatorów i sublokatorów na czele, postanowiły wystąpić do czynników rządowych z obszernym memorjałem, przedstawiającym konieczność obniżenia wysokości komornego.

Organizacje lokatorów wskazują, że wobec znacznego obniżenia uposażeń urzędniczych, płacenie komornego w dotychczasowej wysokości staje się ciężarem coraz to większym.

Właściciele winni także ponieść pewne ofiary na rzecz finansów państwa. Dotychczas są oni do pewnego stopnia uprzywilejowani, albowiem ogólna obniżka dochodów, dotykająca wszystkich warstw, zupełnie nie dotyka stałych dochodów czynszowych.

Przeciwnie, na skutek spadku cen, a więc wzrostu wartości pieniądza który wynosi dziś o 1/3 więcej niż przed kryzysem, dochód czynszowy uległ zwiększeniu. Lokatorzy podnoszą te argumenty w uzasadnieniu swego żądania.

Nowa introligatornia. Drukarnia Polska przy Rynku uruchomiła nowy oddział introligatorski. Wszystkie w zakresie introligatorstwa wchodzące prace będą tam wykonane szybko, gustownie, a co najważniejsze, po cenach konkurencyjnych.

Zgon. W środę rano zmarła nagle i niespodziewanie żona sekretarza sądowego p. Kaczmarka.

Budowa bekonarni. Roboty budowlane bekonarni przydzielono w myśl uchwały komisji gospodarczej oraz Magistratu p. budowniczemu Królówi.

Zaniemógł. Nagle ciężko zachorował poważany w naszem mieście obywatel, przemysłowiec p. Cohn. Zaznaczyć wypada, iż dopiero kilka miesięcy upłynęło od zgonu jego brata. Żywimy nadzieję, iż p. Cohn w krótkim czasie zdoła uzyskać zdrowie.

Lekcje tańców. W ubiegłą środę o godz. 8-mej wieczorem odbyła się pierwsza lekcja tańców w sali Hotelu pod Lipami. Na tą pierwszą lekcję zgłosiło się 20 par. Znakomity mistrz tańca p. K. Gruczyk oraz jego uroczą pomocniczką p. Rita Hampel wspaniale wywiązują się z ich obowiązków. Naprawdę po kilku lekcjach nauczyć można się najnowszych, oraz najmodniejszych tańców w stylu międzynarodowym. Następną lekcję odbędzie się w poniedziałek wieczorem.

Przemysłnictwo. Przed kilku dniami wywiadocy kom. Straży Granicznej przytrzymali na tut. dworcu kolejowym żyda Herca Mendla Samuela za przemyt aparatu radiowego 5 lampkowego, płyt gramofonowych, zegara stołowego, oraz wiele innych rzeczy wartościowych pochodzenia niemieckiego na ogólną sumę 4.466-zł. Przemysłnika odstawiono do więzienia w Tarnowskich Górach.

Z ostatniego targu.

Tegoroczne targi obfitują w ogromną masę grzybów, tak, że dzisiaj już nikt nie szuka jakiegos tam gołąbka czy też gęsi ale najprawdziwszych „prawoków”. Wywody więc niektórych naszych przyrodników, jakoby grzyby zanikały, nie sprawdzają się. W ostatni czwartek również sprowadzono na targ taką wielką ilość gęsi, którą dotychczas Tarnogórzanie jeszcze nie zauważyli. Pomimo tego ceny za gęsi się mocno ustabilizowały. Za 5-zł. można było z piękną tłustą gęsią pod pachą powędrować z targu do kuchni.

Ogłoszenie.

W związku z polsko-niemieckim układem waloryzacyjnym z dnia 5. 7. 1928. (Dz. U. R. P. Nr. 19 poz. 106) oraz zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 15. 4. 1931. (Dz. U. R. P. Nr. 33. poz. 235) została rozpoczęta akcja regulowania roszczeń obywateli polskich do niemieckich zakładów ubezpieczeniowych.

Okoliczność tą wyzyskują prywatni spekulanci i pobierają znaczne korzyści za odnośne zgłoszenia od interesowanych.

Chcąc zaradzić temu Związek Obrony Kresów Zachodnich przystąpił do zorganizowania bezpłatnego pośrednictwa w tej sprawie za zwrotem tylko kosztów rzeczywistych.

Zainteresowane osoby winne zgłosić zatem swoje pretensje do Związku Obrony Kresów Zachodnich w Warszawie ul. Hipoteczna Nr. 8 względnie do Dyrekcji Okręgu Śląskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich w Katowicach ul. Pocztaowa 16.

Niezgłoszenie tych roszczeń spowoduje utratę prawa do dochodzenia tychże roszczeń.

Starosta

(—) Korol.

Jeszcze o szkieletach.

Uzupełniając naszą notatkę o znalezieniu szkieletów pod domem 32 przy ul. Sienkiewicza zaznaczamy, iż są to szczątki zmarłych na choroby zakaźne żołnierzy rosyjskich, którzy przed 115 laty przeciągali przez Tarnowskie Góry i tam grzebali swych zmarłych.

Porządek nabożeństw kościelnych.

od 21 września do 27 września 1931r.

Niedziela o godz. 6,45 msza św. śpiewana; o godz. 8,30 za zmarłych z Różańca; o godz. 10 za żyjących z Matek Chrześcijańskich (niem.) o godz. 11,30 msza św.

Poniedziałek o godz. 6,15 msza św; o godz. 7,30 msza św.

Wtorek o godz. 6,15 za nowożeńców Pagacz—Borowik (niem.) o godz. 7,30 za zmarłych rodziców Tomalów i dwóch synów (niem.)

Środa o godz. 6,14 za d. śp. Tekli Ziaja, dzieci i rodziców z obu stron; o godz. 7,30 msza św.

Z pow. Tarn. Gór

Kradzież konia. W nocy z dnia 9 na 10 września 1931r. skradziono jednego konia wartości 800-zł. na szkodę Paruzela z Opatowic. Natychmiastowe energiczne przeprowadzone dochodzenia wykazały, że ślady prowadziły do granicy polsko-niemieckiej.

Dnia 11 września 31r. za zezwoleniem władzy przełożonej Komendant Posterunku st. przod. Paliga Franciszek udał się na teren niemiecki i wspólnie z Policją niemiecką odnalazł konia, który znajdował się już u pasera sprzedany za 320 mkł. w Mikulczcach. Przytrzymano go w chwili, gdy wyjeżdżał na kopalnię po węgiel.

Znamienne było to, że konia przeprowadzono obok kamienia gran. 337 i st. przod. Palidze zaraz przyszło na myśl, że sprawcą kradzieży może być tylko niejaki Bacher Mikołaj z Sosnowca, którego już trzykrotnie doniósł do Sądu za nielegalne przekroczenie granicy, a zawsze przechodził obok kamienia gran. 337

Bacher zbiegł w niewiadomym kierunku, będzie jednak ścigany przez Policję polską jak i niemiecką.

Boruszowiec. W niedzielę dnia 20 bm. obchodził tut. parafia odpust ku czci Najświętszej Matki Boskiej Bolesnej.

W dniu tym miejscowy Klub Sportowy „Olimpia” urządził zawody w piłkę nożną, do których zaprosił kilka pozamiejscowych drużyn.

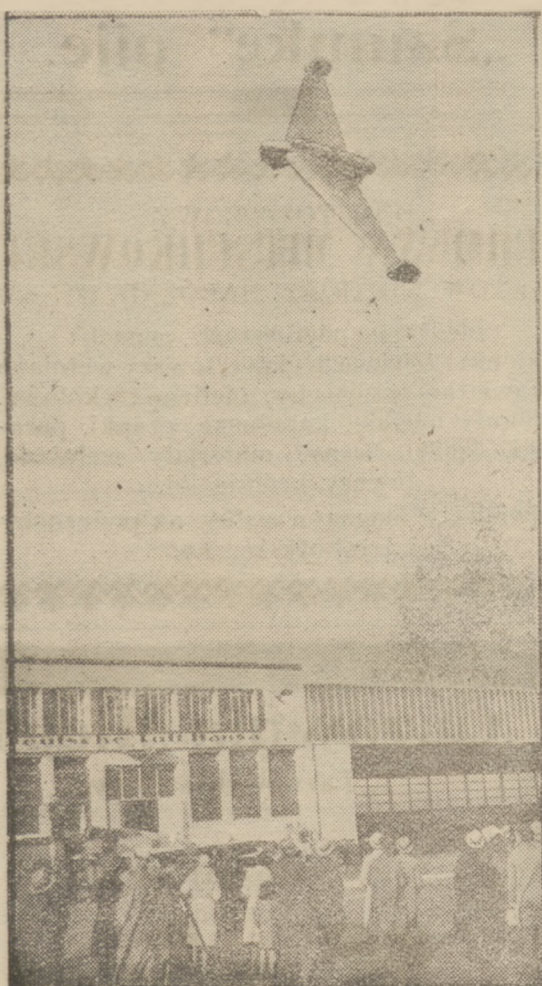
Przemysł. W Strzybnicy przytrzymano przemysłników, którzy przekroczyli zieloną granicę z towarami pochodzenia niemieckiego w wartości 278-zł.

W Suchej Górze zostali przytrzymani przez posterunek graniczny przemysłnicy, którzy przemycali towary pochodzenia niemieckiego w ogólnej wartości 1.600-zł.

Miasteczko. Tutejsza drużyna harcerska im. Tadeusza Kościuszki urządziła w niedzielę dnia 20 bm. na miejscowym boisku święto harcerskie z obozowaniem drużyn. Przyjmowanie do obozu pozamiejscowych drużyn odbędzie się już w sobotę, począwszy o godz. 16-tej. Po urządzeniu się drużyn w namiotach i po ozdobie tak wewnątrz jak i zewnątrz namiotów zostanie już w sobotę o godz. 19,30 założone ognisko, przy którym przewidziane są śpiewy i różne występy drużyn, poczem o godz. 22 nastąpi cisza nocna i spoczynek. W niedzielę przewidziane są w programie m. i. o godz. 6-tej pobudka, wspólna modlitwa i podniesienie sztandaru, o godz. 9,15 wymarsz do kościoła na nabożeństwo, od 13-18-tej zawody w piłkę nożną i ręczną, koszykówkę i siatkówkę i t. p.; o godz. 19-tej 21-szej ognisko, poczem zwinięcie obozu i odmarsz drużyn. Jest to już piąta podobna impreza w naszym powiecie w ostatnich dwóch miesiącach, z czego wynika, że Związek Harcerstwa jest bardzo ruchliwą organizacją.

Strzybnica. Jak się dowiadujemy, Huta Ołowiu i Srebra zatrudniająca obecnie 475 robotników i 40 urzędników ulegnie powolnej likwidacji. Huta pracuje od 4 lat deficytowo, ponieważ cena rudy jest rzekomo wyższa od ceny gotowego ołowiu. Jeżeli

W dniu 14 bm. odbył się na lotnisku Tempelhof w Berlinie w obecności przedstawicieli władz, pokaz nowego samolotu, skonstruowanego na podstawie planów, wypracowanych przez słynnego lotnika niemieckiego Hermana Köhla. Samolot ten zaopatrzony jest w trójkątne skrzydła, brak mu natomiast ogona. Na ilustracji naszej widzimy nowy samolot w czasie lotu ponad lotniskiem Tempelhof.

tak jest, to dziwić należy się, iż likwidacja nie nastąpiła już w pierwszym roku, kiedy Huta pracowała deficytowo. Czy Panowie dyrektorzy tego nie zauważyli? Gorzej przedstawia się sprawa mających być zredukowanych pracowników, oraz urzędników. Przez tak „umiejętną” gospodarkę w Hucie Ołowiu i Srebra powiat nasz staje się bogatszym o 500 bezrobotnych.

SZARLEJ — W. PIEKARY

Początki jedwabnictwa w Szarleju. Z inicjatywy kierownika szkoły II. w Szarleju p. Franciszka Zbozienia, który po całym szeregu odczytów na zebraniach miejscowych i pozamiejscowych stowarzyszeń, założył przy pomocy gminy szkołę drzew morwowych przy szkole i prowadzi od dwu lat doświadczenia jedwabniczą, rozbudzone zostało szeroko zainteresowanie się ludności tą nową narażoną na nas gałęzią gospodarstwa. Szkoła stała się ośrodkiem udzielającym rad i wskazówek na podstawie pokazów na miejscu. W wyniku szerzonej przez kierownika szkoły propagandy, w roku 1930-31 zasadzonych zostało na terenie miejscowości 350 drzew morwowych u kilku obywateli, a w obecnej jesieni powstają nowe dwie plantacje, zakrojone już na większą skalę, a to na terenach strzelniczy Bractwa Strzeleckiego i 3-morgowa obok dworca Szarlej-Piekary, którą zakłada p. Sobański. Na obu tych terenach zasadzonych zostanie około 10 000 krzewów morwowych, a czynności sadzenia dokona młodzież szkolna pod nadzorem kierownika szkoły, to też społeczeństwo miejscowe z wdzięcznością docenia ofiarną pracę kierownika szkoły Zbozienia i akcji przez niego zapoczątkowanej rokuje jak najlepszą przyszłość.

Otwarcie wystawy w Piekarach. Onegdaj nastąpiło otwarcie pierwszej z 10 wystaw przeciwalkoholowych w sali Domu Związkowego w W. Piekarach, na które przybyło w komplecie miejscowe duchowieństwo z ks. prałatem Pucherem na czele, nadto cały zarząd gminny, kolumna sanitarna, nauczycielstwo — razem około 150 osób. Zebranie zagał stosownym przemówieniem ks. prałat Pucher, poczem p. Sławiński z Mysłowic wygłosił referat o znaczeniu i potrzebie akcji trzeźwościowej, a następnie objaśnił ekspozycję wystawy. Przemówienie w duchu wywodów prelegenta wygłosili m. in.: ks. prałat Pucher i ks. Ligoń. W Piekarach ma powstać koło abstynenckie. Wystawa jest otwarta do 21 bm.

ŁAŃCUCH PRASOWY.

Pomimo obecnie ciężkiego kryzysu gospodarczego łańcuch prasowy ma dobre powodzenie. Red. Nowin dotychczas zebrała na rzecz Komitetu Niesienia Pomocy Bezrobotnym 375-zł. Dotychczas zdołał jedynie zerwać łańcuch p. Brauer Szymon z ul. Krakowskiej, niekontynuując tego na prośbę p. dyrektora Hupperta. Na rzecz Komitetu Niesienia Pomocy Bezrobotnym złożył w naszej Redakcji p. mecenas Źwikliński kwotę 25 zł. i prosi temsamem p. adwokata Dra Schmidta o kontynuowanie łańcucha.

Wilno. (PAT.) Z Mińska donoszą: Ostatnio dokonano zamachu na GPU w Mińsku. W lokalu GPU w godzinach rannych rzucono dwa granaty i dano kilkadziesiąt strzałów rewolwerowych. Ranny został jeden z funkcjonariuszy GPU i portjer. Tego samego dnia wieczorem rzucono na lokal GPU granat, wskutek wybuchu wyleciały wszystkie szyby. Sprawców zamachu nie ujęto.

Warszawa. (PAT.) Ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych w państwowych urzędach pośrednictwa pracy w dniu 13 września 1931 r. na terenie całego państwa wynosiła 251.489 co stanowi spadek w stosunku do poprzedniego tygodnia o 58 osób.

Bielsko. (PAT.) Oddział Polskiego Tow. Tarzańskiego przystąpił do budowy wielkiego schroniska na Zwardoniu na wysokości 800 metrów. Schronisko stanie na t. zw. Rachowcu. Koszt tej budowy wyniesie około 150 tys. złotych.

Katowice. (PAT.) Komisja pojednawczo-rozjemcza postanowiła obniżyć zarobki robotnicze w przemyśle przetwórczo-metalowym o 4%. Obniżka ta obowiązuje od dnia 15 bm. do dnia 31 stycznia 1932 roku.

Projekt utworzenia linii okrętowej do południowej Ameryki.

Warszawa. (PAT.) W departamencie morskim Ministerstwa Przemysłu i Handlu rozważana jest koncepcja utworzenia linii okrętowej towarowo-pasażerskiej z Gdyni do południowej Ameryki. Koncepcja ta łączy się z organizacją planowej emigracji do Brazylii.

Warszawa. (PAT.) Min. Pracy i Opieki Społecznej zorganizowało 10-ty z kolei kurs dokształcający dla wychowawców zakładów opiekuńczo-wychowawczych, który trwać będzie 3 miesiące. Wykłady prowadzone przez pierwszorzędną siły pedagogiczne będą się odbywały w sali pracowników handlowych biurowych i przemysłowych przy ul. Siennej 16. Poza tym słuchacze zwiedzą szereg instytucji społecznych w Warszawie i okolicy. Kursy rozpoczęły się 15 września bm. Min. Pracy i Opieki Społ. organizując kursy takie, przygotowuje zastępy wykwalifikowanych kierowników zakładów wychowawczo-opiekuńczych, licząc się z tem, że od r. 1933 osoby nie posiadające odpowiednich kwalifikacji nie będą miały prawa kierować zakładami opiekuńczymi. Dotychczas przeszkolono około 600 osób.

Nurmi przybędzie do Król.-Huty.

Najsłynniejszy biegacz świata Pavo Nurmi przybędzie w niedzielę dnia 20 bm. do Król.-Huty, gdzie będzie brał udział w biegu na 5000 mtr. na Stadionie w Król.-Hucie. W biegu tym będą brali udział także groźni jego rywale Kusociński (Polska) i Kohn (Niemcy) oraz prawdopodobnie pogromca Nurmi'ego w ub. roku w Warszawie Pelkiewicz, o ile pozwoli mu na to jego stan zdrowia. Poza tym odbędą się na Stadionie w Król.-Hucie także międzyklubowe zawody lekkoatletyczne pomiędzy klubami K. S. Stadion Król.-Huta i K. S. Pogoń Katowice.

Kapusta jako środek leczniczy.

Znany lekarz niemiecki, prof. Albert Schalle, wydał książkę, w której propaguje wyzyskanie kapusty, jako wypróbowanego środka leczniczego w rozmaitych chorobach żołądka i ośrodków trawienia, oraz w zaburzeniach w dziedzinie przemiany materii.

Prof. Schalle stwierdza, iż kapusta zawiera dużo witaminów różnego rodzaju (witaminy A, B, C i D). Zawarte w niej kwasy (kwas mlekowy) przyczyniają się na skutek swej łagodności do podniecenia apetytu i ożywiania procesów trawienia. Kapusta kiszona, która przeszła już sama przez proces fermentacyjny, jest łatwo strawną i dla rozmaitych ubocznych skutków może być zalecona chorym na serce.

Specjalne znaczenie przypisuje autor wpływowi kapusty u ludzi, cierpiących na t. zw. nieżyt kiszek, t. j. na niedomogi procesu trawienia. W wypadkach obstrukcji chronicznej i nieżyty kiszek kapusta może oddać cenne usługi i jest nawet wskazana przez prof. Noordena, znanego specjalistę chorób dróg trawienia, jako środek leczniczy. Już Mieczników w swoim czasie kładł nacisk na działanie dobroczynne kwasu mlekowego, zawartego w kapuście.

Prof. Schalle zaleca też oprócz świeżej kapusty kiszoną, do której nie należy jednak dodawać zbyt wiele soli, natomiast pewną ilość cukru oraz przypraw, łagodzących jej ostrość, jak np. jagód leśnych albo winogron.

W Stanach Zjednoczonych rozwinęła się w ostatnich latach szeroka propaganda, popierana przez lekarzy, za spożywaniem ekstraktu płynnego z kapusty kiszonej. Powstały liczne fabryki tego produktu, który cieszy się ogromną popularnością i jest konsumowany w dużych ilościach przez coraz szersze warstwy ludności.

**NIEŚCIE POMOC
NAJBIEDNIEJSZYM.**

dotyczące zgłoszenia przez pracodawców wolnych miejsc w komunalnych urzędach pośrednictwa pracy.

Przypominam PP. pracodawcom oraz wszystkim przedsiębiorstwom rozporządzenie Pana Wojewody Śląskiego z dnia 27. IV. 1926 r. w sprawie zgłaszania przez pracodawców wolnych miejsc w właściwych Komunalnych Urzędach Pośrednictwa Pracy. (Dz. U. Śl. Nr. 12).

Stwierdzono częstokroć, że pracodawcy przyjmując robotników do pracy, nie przestrzegają § 1. powyższego rozporządzenia.

Wobec powyższego pracodawcy winni każde wolne miejsce pracy zgłosić w tut. Urzędzie Pośrednictwa Pracy.

Winni nie przestrzegania powyższego zarządzenia pociągnięci zostaną do odpowiedzialności karnej po myśli wyżej wspomnianego rozporządzenia.

Tarnowskie Góry, dnia 17 września 1931 r.

Starosta i Przewodniczący
Wydziału Powiatowego
(—) Korol.

Ogłoszenie.

W tut. rejestrze spółdzielni wpisano dzisiaj pod nr. 20 przy spółdzielni „Spółka surówców szewskich z ograniczoną odpowiedzialnością w Tarnowskich Górach, że Franciszek Goroll wystąpił z zarządu, a w jego miejsce wstąpił Wincenty Stefanik księgowy.

Tarnowskie Góry, dnia 24 lipca 1931 r.
Sąd Grodzki.

Ogłoszenie.

W tut. rejestrze handlowym dział A. pod nr. 385, wpisano dzisiaj przy firmie „Przedsiębiorstwo budowy Oczyszczalni systemu „Oms” w Tarnowskich Górach, że firma wygasła.

Tarnowskie Góry, dnia 21 lipca 1931 r.
Sąd Grodzki.

Ogłoszenie.

W tut. rejestrze handlowym oddział A. wpisano dzisiaj pod nr. 282 przy firmie „Robert Burtzig i Ska” filja w Radzionkowie, jawna spółka handlowa, że firma brzmi obecnie: „Robert Burczyk i Ska”, dalej, że kupiec Tomasz Kobielski z Katowic wstąpił do spółki jako osobicie odpowiedzialny spółnik i do zastępowania spółki są uprawnieni wszyscy trzej spółnicy z tem, że firmę podpisują zawsze 2. spółników łącznie.

Tarnowskie Góry, dnia 25 sierpnia 1931 r.
Sąd Grodzki.

Magistrat miasta Tarnowskich Gór ogłasza niniejszem

przetarg publiczny na wykonanie izolacji korkowej

dla budowy bekonarni w Tarnowskich Górach.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 28-go września br. o godz. 12-tej.

Bliższe szczegóły wywieszono na tablicach ogłoszeń w tut. Ratuszu.

Tarnowskie Góry, dnia 18 września 1931 r.

MAGISTRAT.
(—) Michatz, burmistrz.

Umeblowany pokój

tanio do wynajęcia.
Zgłoszenia do Redak.

Znaleziono 1 parasolkę

Zgłosz. Jan Górny w firmie Deutsch Tarn. Góry, Piastowska 4.

KINO „NOWOŚCI” TARNOWSKIE GÓRY.

Od piątku do poniedziałku włącznie:
JAKO PIERWSZY FILM

Tajemniczy Dzems.

W roli głównej LIONEL BORYMORE.

Film z prześlicznymi piosenkami, który rekordowo przez wszystkie ekrany przechodził.

JAKO WKŁADKA:

Pierwszy dźwiękowy film
FLIP i FLAP

Początek seansów w dni powszednie od godz. 6.15 i 8-mej. W niedzielę od godz. 3-ciej.

KINO „APOLLO”

Od piątku:

Tragedja na Mont Blanc

Początek seansów w dni powszednie od godz. 5 tej, 6.45 i 8.30. W niedzielę od godz. 3-ciej.

Dnia 26 września br. o godz. 8 wiecz.

Restauracja i Cukiernia „Polonia”

Tarnowskie Góry, — ul. Krakowska nr. 10

urządza dancing towarzyski pod nazwą

BABIE LATO

na program złoży się wybór królowej,
konkurs tańców oraz liczne niespodzianki

Sala specjalnie udekorowana.

Orkiestra 3 p. ul. powiększona

Bufet obficie zaopatrzony.

Ceny zwykłe!

Ceny zwykłe!

Wyjątkowo tanie źródło zakupu!

SPECJALNOŚĆ: pończochy, bielizna, trykoty, towary krótkie i manufakturyjne, firanki i chodniki po cenach bardzo niskich.

Dom. tow. A. L. Klimek,

Tarnowskie Góry, ul. Krakowska nr. 9.

Chcesz się usamodzielnic, kupić lub
wybudować sobie własny dom —
oszczędzaj zawczasu i składaj
pieniądze

w Banku Ludowym

Spółdz. z odpow. nieogr.

Tarnowskie Góry, Rynek nr. 15

gdzie otrzymasz wysokie odsetki i punktualny zwrot oszczędności. — Gdy własne fundusze nie starczą uzyskasz pomoc w Banku w formie korzystnej pożyczki. Oszczędności gwarantowane są majątkiem członków który wynosi miliony złotych.

Na początek roku szkolnego
polecam mój bogato zaopatrzony magazyn w

materiały wełniane,

jak i aksamity do prania, gładkie i w
deseniach, jak również płótna na
fartuszki po najniższych cenach.

Proszę zobaczyć moje okno wystawowe.

W. BOLIK, Tarn. Góry

ul. Krakowska 19.

Kto zdrowie swoje szanuje ten tylko —

„Szumkę“ pije.

DOM TOWAROWY
HERMANN MITSCHKOWSKI,
TARNOWSKIE GÓRY, NARÓŻNIK RYNKU

poleca po najtańszych cenach:
sukienki dziecięce, trykoty, towary wełniane
rękawiczki, pończochy, bieliznę trykotową,
artykuły męskie, kapelusze, czapki, parasolki,
laski, firany, materiały wełniane,
towary krótkie itd.

Największy magazyn wełny na pończochy
i roboty ręczne.

Gazownia Miejska

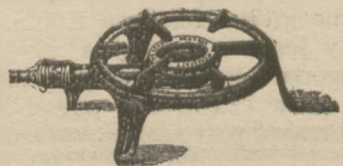
Tarnowskie Góry.

dostarcza

Koks

jako najlepszy środek opałowy
dla ogrzewań centralnych.

Chcesz oszczędzać
czas i grosz, to gotuj
tylko gazem!

Futra!

Futra!

Zawiadamiam Szanowną Publiczność z
Tarnowskich Gór i okolicy, że wykonuję

wszelkie roboty kuśnierskie

wzorowo i starannie w mojej pracowni.

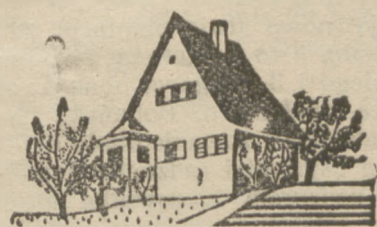
W bieżącym miesiącu wykonuję wszelkie
reperacje i przeróbki po cenach o 40 proc.
zniżonych. Przyjmuję również wszelkie
skórki do wygarbowania.

O łaskawe poparcie proszę

S. Blum,

Tarnowskie Góry, Krakowska 25,

Wejście z ulicy Staropocztowej. —

**Mój dom jest moją
twierdzą!**

Mówi przysłowie angielskie:

gdzie jesteś lepiej zabezpieczony na
starość, jak nie we własnym domu?

Do osiągnięcia tego celu dopomożemy
Ci przez udzielenie długoterminowej
pożyczki amortyzacyjnej
po 4⁰/₁₀.

Żądajcie naszych bezpłat. prospektów.

**ŚLĄSKI
ZWIĄZEK KREDYTOWY**

TARNOWSKIE-GÓRY, RYNEK 10.

OGłoszenia przynoszą
wielką korzyść!

Druk: DRUKARNIA POLSKA, TARN. GÓRY.

Chwila możliwości zdobycia gotówki w obecnym okresie
kryzysu gospodarczego zbliża się!

Od dnia 9 września do 17 października, codziennie odbywać się
będą ciągnięcia V. klasy 23 Loterii klasowej.

GŁÓWNA WYGRANA W SZCZĘŚLIWYM WYPADKU
1.000 000.00 zł.

Nie zwlekaj więc, lecz niezwłocznie weź udział w tym biegu o bogactwo!

Kup los w Kolekturze

Komunalnej Kasy Oszczędności Powiatu

TARNOWSKIE GÓRY

Oddział miejski przy ulicy Krakowskiej Nr. 12.

lub w Centrali (gmach Starostwa) pokój Nr. 20.

Nie omijaj Swojego Przeznaczenia! Za niewielką cenę losu, możesz stać się bez
trudu bogatym człowiekiem i zapewnić sobie i rodzinie dostatni byt!

Nasz powiat szczęście w grze loteryjnej nie omija! W ostatniej loterii klasowej, na
zakupiony przez mieszkańców powiatu tarnogórskiego los

padła główna wygrana w sumie 400.000 złotych!

CENY LOSÓW: dla nowonabywcy 50 zł. za ćwiartkę
dla posiadacza losu klasy IV-tej 10 zł. za ćwiartkę

Najtańszem i najdogodniejszym źródłem zakupu

SOLIDNYCH MEBLI

jest **Firma Bracia JOJKO**

w TARNOWSKICH GÓRACH, NOWY RYNEK NR. 7.

Lazarus Moeller

Tow. z ogr. odp.

**TARNOWSKIE GÓRY-
FILJA SZARLEJ**

tartak parowy i heblarnia

STAŁY SKŁAD

belek, krokwi, bocznych desek nielamowa-
nych, szalówek, desek do wykładania, ma-
teriałów budowlanych, okraglaków i pół-
okraglaków, materiałów stolarskich w
wszelkich rozmiarach, listw przyściennych
oraz drzewa liściastego każdego rodzaju

Rok założ. 1850.

Telefon Tarn.-Góry 25 i 36

Telefon Szarlej 122.

Licytacja przymusowa.

W poniedziałek, dnia 21-go września 1931 r. w
Świerklańcu będę sprzedawał następujące przedmioty:

jedną barakę (kiosk) z regałami,
jedną wagę stołową z ciężarkami,
3 krzesła i 1 leżankę

najwięcej dającemu za gotówkę.

(—) MACURA,

p. o. komornik sądowy.

Stale na składzie

NA RATY!

wszelkiego rodzaju materiały do budowy
Kanalizacji i Instalacji.

Narzędzia rzemieślnicze

MASZYNY DLA PRZEMYSŁU i ROLNICTWA.
SPRZĘTY KUCHENNE,
DŹWIGARY, ŻELAZA i BLACHY.

Wielki wybór.

Ceny przystępne.

Tarnogórski Handel Żelaza

dawniej **A. BAUM**

Tarnowskie Góry, Zamkowa 4, Telefon 16 i 18.

Drogerja „pod Bocianem”

WŁADYSŁAW SZULGIT

Tarnowskie Góry, ul. Krakowska 17

Telefon 72.

POLECA PO CENACH NISKICH:

Pokosty — farby — lakiery — pendzle!

Skuteczne środki trujące na myszy i szczury

Mortaina tępi skutecznie szwaby, rasy i wszelkie
robactwo. — „Mola” niszczy mole i wszelkie owady
pod gwarancją. — „Wywabi” czyści wszelkie plamy.

Redaktor naczelny: Gruszka Winfried, Tarn. Góry.

Redaktor odpow. Kaczmarek Franciszek, Tarn. Góry.